

С. О. Сорока*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

Проблема поширення наркоманії набуває дедалі загрозливих масштабів. У першу чергу страждає молодь, яка є найбільш незахищеною від цього негативного явища. Тому є актуальним розгляд питань щодо її протидії.

Метою даного дослідження є формування положень, спрямованих на удосконалення протидії незаконному обігу наркотиків, зокрема їх контрабанді.

Певні аспекти даної проблеми розглядалися у наукових працях вчених, зокрема: О. М. Костенко, М. С. Хрупни, А. А. Музики, Є. В. Фесенко, Н. А. Мірошніченко, О. В. Наден, О. М. Джузи, С. О. Баранова, В. М. Шевчука та ін.

Поширення наркоманії відмічається з початку XIX ст. На сьогоднішній день це негативне явище набуло ознак міжнародного характеру. Діяльність по розповсюдженню наркотиків не має кордонів і в цю діяльність поступово втягуються держави з різних континентів, так як в одних державах наркотики вирощуються і виробляються, в інші транспортуються з метою їх реалізації і отримання незаконних прибутків. Основними виробниками і нелегальними експортерами наркотиків являються держави Центральної, Південно-Східної та Південно-Західної Азії, Латинської Америки. Наркотики, що виробляються в цих державах не можуть бути повністю реалізовані у цьому регіоні. Найбільш привабливими місцями збуту наркотиків завжди будуть залишатися регіони з високим рівнем життя, де споживач спроможний заплатити значні гроші за цей продукт. На сьогодні такими є Західна Європа та Північна Америка. За даними голови слідчого відділу британського митного відомства Діка Келлауея, якщо прослідкувати за рухом героїну на Захід, ціни збільшуються наступним чином: якщо в Пакистані кілограм героїну коштує півтори тисячі доларів, то в Туреччині його ціна збільшується до 10 тис., у Голландії ця сума подвоюється, а в Англії збільшується до 40 тис. дол. Адаже це оптові ціни, роздрібна ціна героїну доходить до 120 тис. дол. за кілограм¹. Тому для наркоділків існує нагальна потреба в забезпеченні каналів доставки наркотиків з держав, де вони вирощуються і виробляються до Західної Європи і Північної Америки, що можливо здійснити тільки шляхом контрабанди.

Отже, Європа стала пріоритетним ринком для представників наркобізнесу. Певне місце в їх планах займає і Україна. У Програмі реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2003-2010 рр. Було зазначено, що в Україні постійно збільшуються обсяги контрабандного надходження наркотичних засобів на територію України. Відбувається інтенсивна перебудова нелегального наркоринку — висококонцентрований опій, кокаїн, героїн, синтетичні наркотичні засоби поступово витісняють традиційні для України опійну макову солому і марихуану². Цьому певною мірою сприяє дуже вигідне географічне становище України серед багатьох держав, розгалужена мережа автомобільних та залізничних шляхів, великі можливості морських, річкових та авіасполучень приваблюють як міжнародних, так і “доморощених” наркоділків.

Особливу небезпеку викликає те, що деякі форми сучасної контрабанди все тісніше зливаються із структурами організованої злочинності. Як зазначає А. А. Музика, що канали контрабанди наркотиків досить законспіровані. Деякі з них контролюються структурно розгалуженими організованими злочинними угрупованнями, які діють на

© Сорока С. О., 2008

* аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (м. Київ)

¹ World Drug Report. United Nations International Drug Control Programme. — Oxford University Press, 1977. — P. 126.

² Програма реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2003-2010 рр., завт. Постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2003 р. № 877 // Законодавство України про обіг наркотиків: Збірник нормативно-правових актів (станом на 1 січня 2005 року) / Я. Ю. Кондратьєв, О. М. Джуза, Д. Й. Никифорчук, О. М. Стрільців, В. В. Матвійчик — К.: КНТ, 2005. — С. 179.

інтернаціональній основі, мають власні служби розвідки і контррозвідки, мережу наркокур'єрів, сучасне технічне устаткування, фінансове забезпечення та озброєння³.

Криміногенна ситуація в Україні протягом останніх років залишається складною. Так, кількість зареєстрованих злочинів, вчинених членами організованих груп та злочинних організацій у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів у 2001 р. становила 551, в 2002 р. — 553, в 2003 р. — 665, в 2004 р. — 967⁴. Отже, йде тенденція до збільшення вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів в складі організованих груп та злочинних організацій, до яких відноситься і контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Тому можна сказати, що контрабанда наркотиків є проявом організованої злочинності у сфері наркобізнесу.

Відповідно до вимог ст. 3 Закону України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними”⁵, боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів здійснюють у межах наданих їм повноважень відповідні органи МВС України, СБУ, Генеральної прокуратури України, Державного митного комітету України, Державної прикордонної служби України, а заходи протидії зловживання ними — Міністерство охорони здоров'я України та інші відповідні органи і установи. Тому стан боротьби з цим явищем залежить від підвищення ефективності роботи вказаних органів, спільна праця яких має бути спрямована на виявлення та знешкодження осіб, які вчиняють злочини у сфері обігу наркотичних засобів. Особлива увага має бути направлена щодо виявлення організованих злочинних угруповань, які займаються незаконним постачанням наркотичних засобів і їх збутом. Тому необхідно виявляти міжнародні канали надходження наркотиків на територію нашої держави. Адже Україна наркодільками розглядається не тільки як транзитна держава, а й як ринок збуту, оскільки частина наркотиків, які транзитом перевозяться через територію України, залишається в державі. Тому при боротьбі із контрабандою наркотиків діяльність митних і правоохоронних органів має бути направлена на вилучення наркотиків із незаконного обігу шляхом встановлення осіб, які їх виготовляють, транспортують, ввозять у державу шляхом контрабанди і збувають, втягують неповнолітніх як у наркозлочинність, так і до вживання наркотиків, а також осіб, які займаються “відмиванням” коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. У боротьбі з наркобізнесом не можна обмежуватись виявленням і притягненням до відповідальності осіб, які є хворими і вживають наркотичні засоби. Тому здійснюється ефективна боротьба з контрабандою наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчиняються у складі злочинних організацій. Отже, вважаємо доцільним посилення кримінальної відповідальності за вчинення контрабанди у складі злочинної організації саме для організаторів або керівників вказаних організацій аж до призначення їм покарання у вигляді довічного позбавлення волі, як це, наприклад, передбачає КК Франції, КК Грузії, КК КНР⁶.

Відповідно до Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р., Законі України митні органи з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, осіб, які беруть участь у цьому, разом з іншими державними органами (підрозділами), що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, можуть використовувати метод контрольованої поставки вказаних засобів, речовин і прекурсорів⁷, тобто допускають під контролем і оперативним наглядом даних органів вивезення в Україну, вивезення із України чи транзит через її територію наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів⁸. Порядком проведення контрольованої поставки визначається Митним

³ Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. — К.: Логос, 1998. — С. 21.

⁴ Злочинність в Україні: Стат. збірник / Державний комітет статистики України; Відпов. за випуск І. В. Калачова. — С. 41 (у статистичному збірнику наведена інформація, що характеризує тенденції криміногенної ситуації в Україні протягом 1990-2004 років).

⁵ Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. // ВВР. — 1995. — № 10. — Ст. 62.

⁶ Уголовный кодекс Франции / Науч. ред., пер. с франц. и предисл. Н. Е. Крыловой. — СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. — С. 222-34; Уголовный кодекс Грузии / Науч. ред. З. К. Бигвава. Пер. с груз. И. Мериджанашвили. — СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. — С. 262; Ахметшин Х. М., Ахметшин Н. Х., Петухова А. А. Современное уголовное законодательство КНР. — М.: ИД “Муравей”. — С. 347.

⁷ Митний кодекс України від 11.07.2002 р. // ОВУ. — 2002. — № 31. — Ст. 1444.

⁸ Ухаль А. М., Шеремет А. П. Наркоманія суть і боротьба з нею. Навчально-довідковий посібник. — Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2001. — С. 209.

кодексом України і відповідним нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі митної справи, МВС, СБУ, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, погодженим із Генеральною прокуратурою України та Міністерством юстиції України.

Використання методу “контрольованої поставки” є специфічною формою оперативно-розшукової діяльності, яка проводиться з метою припинення міжнародного незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та виявлення осіб, які беруть участь у ньому, і арешті не тільки вуличних торговців, але і ключових фігур у сфері наркобізнесу, каналів та маршрутів транспортування, способів їх маскуваня. У кожному такому випадку митні органи нашої держави діють за домовленістю з митними та іншими відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України. Рішення про використання методу “контрольованої поставки” приймається Державною митною службою⁹. Так, у 2006 р. при викритті каналів транспортування наркотиків через державний кордон 20 разів застосовувався метод контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. У 16 випадках контрольована поставка проводилась під час ввезення наркотиків в Україну (11 випадків з Молдови та 5 — з Польщі), а також у 4 випадках — під час їх вивезення (до Російської Федерації)¹⁰.

Контрольовані поставки проводяться, як правило, в рамках тактичної операції, під якою слід розуміти комплекс узгоджених між собою однойменних і різнойменних слідчих дій, оперативно-розшукових, організаційно-технічних і превентивних заходів, що направлені на вирішення окремих тактичних задач розслідування в даній слідчій ситуації, які не можуть бути вирішені окремими або навіть декількома діями (заходами), що проводяться за єдиним планом правомочними особами¹¹. Таким чином, підкреслює В. М. Шевчук, планування і проведення тактичних операцій при розслідуванні контрабанди, а тим більше їх комплексу, суттєвим образом оптимізує процес розслідування, виступає одною з найбільш ефективних форм протидії контрабанді наркотиків в Україні¹². Успіх у використанні зазначеного методу забезпечується активною плановою взаємодією митних органів з іншими правоохоронними органами, у тому числі з управлінням по боротьбі з незаконним обігом наркотиків МВС, яким розроблена Інструкція про контрольовану поставку, затверджена Міністерством юстиції.

Необхідність здійснення контрольованих поставок щодо протидії з обігом наркотичних засобів визнає і світове товариство. У типовій Настанові з проблем підготовки працівників антинаркотичних підрозділів вказано, що “контрольовані поставки є ефективним методом забезпечення виконання законів про наркотики, що дозволяє особам правоохоронних органів різних держав виявляти членів міжнародних організацій, які здійснюють поставки наркотичних засобів і психотропних речовин крізь національні кордони”. Цей метод потребує тісного співробітництва правоохоронних органів, а також ретельного планування і точного виконання¹³.

Під час здійснення своїх функцій митні органи України можуть співпрацювати з митними та іншими органами іноземних держав та з міжнародними організаціями. Така співпраця здійснюється на різних рівнях і в різних формах. Отже, практичний досвід закордонних та вітчизняних правоохоронних органів дозволяє дійти висновку, що цей метод є одним з ефективних засобів при розкритті злочинів, пов'язаних з незаконним обігом та контрабандою наркотичних засобів і психотропних речовин. Так, у процесі однієї операції митники України разом із працівниками СБУ, за сприяння правоохоронних органів Німеччини, США та Екватору, вилучили 224 кг кокаїнової пасти. Південноамериканському наркосиндикату, який займався виробництвом, транспортуванням і збутом цієї партії наркотиків, було завдано відчутного оперативного

⁹ Ухаль А. М., Шеремет А. П. Вказ. праця. — С. 209.

¹⁰ Інформаційно-аналітичні матеріали про стан протидії контрабанді наркотиків в Україні органами внутрішніх справ у 2006 р. — К.: МВС України 2007. — С. 3.

¹¹ Ягодинський В. Щодо правоохоронної діяльності митних органів // Право України. — 2002. — № 10. — С. 61.

¹² Шевчук В. М. Формирование и использование тактической операции “Контролируемая поставка” при расследовании контрабанды наркотиков // Митна справа. — 2003. — № 4. — С. 25.

¹³ Кіцул А. П. Сучасні тенденції розвитку наркобізнесу в Україні та методи боротьби з ним // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Боротьба з наркобізнесом: проблеми та шляхи їх вирішення” (Одеса, 17-18 жовтня 2002 р.). — Одеса: НДРВВ ОЮІ КУВС, 2002. — С. 43.

удару — заарештовано близько 20 активних наркоділків і кур'єрів, ліквідовано дві нарколабораторії. Вилучено понад 430 кг кокаїнової пасти, а також хімічне устаткування, засоби транспорту і зв'язку¹⁴.

Слід відмітити, що взаємодія митних органів з іншими правоохоронними органами важлива не тільки при проведенні тактичних операцій, а також і при попередженні контрабанди.

С. О. Баранов визначає такі основні напрямки взаємодії по попередженню контрабанди:

- 1) розробка планування та здійснення узгоджених заходів щодо попередження, виявлення та розкриття контрабанди на митному кордоні;
- 2) розкриття та розслідування злочинів, що вчиняються на кордоні, розшук та затримання злочинців, здійснення судочинства у справах;
- 3) обмін інформацією щодо незаконного переміщення через митний кордон контрабанди, а також про джерела придбання і канали незаконного її переміщення через митний кордон держави;
- 4) проведення спільного аналізу причин та умов, що викликають вчинення контрабанди, а також розробка на основі нього попереджувальних заходів¹⁵.

Отже, на нашу думку, для більш ефективної взаємодії митних і правоохоронних органів було б доцільним розробити спільну інформаційно-комп'ютерну базу з умовною назвою "митний контроль", з'єднати у єдину електронну мережу підрозділи силових відомств, які виконують свої контрольні функції на кордоні. Ця база даних повинна містити у собі інформацію про осіб, що знаходяться у міжнародному і національному розшуку, викрадені транспортні засоби, цінності та раритети, способи вчинення контрабанди, а також інформацію щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, що перетинають митний кордон. Розробляти та затверджувати сумісні плани по оперативному перекриттю найбільш небезпечних ділянок кордону та окремих об'єктів з метою недопущення їх використання в злочинних цілях, створення постійно діючих мобільних оперативно-пошукових груп у складі працівників МВС, СБУ, Державної прикордонної служби та Державної митної служби з метою виявлення контрабанди товарів, незаконного обігу наркотиків та зброї, а також осіб, причетних до цього. Тому на сьогоднішній день організація взаємодії по боротьбі з контрабандою митних і правоохоронних органів мала б бути на більш високому рівні. На нашу думку, для досягнення високих результатів у взаємодії митних і правоохоронних органів має бути створений єдиний міжвідомчий центр, де мають бути представники всіх органів, який узяв би на себе координацію спільних дій. Відсутність належного рівня взаємодії у питаннях надання допомоги оперативними засобами, прагнення власними силами провести оперативний задум призводить до зниження результатів прийнятих заходів. Це означає, що кожна із служб вболіває за власні показники роботи, а не за успішну взаємодію в протидії контрабанді наркотиків.

Ще одним напрямком взаємодії митних і правоохоронних органів є організація розкриття злочинів та проведення розслідування у кримінальних справах, прийняття судових рішень у справах. Сьогодні, у відповідності із ст. 112 КПК України, справи про контрабанду віднесені до компетенції слідчих органів СБУ. Як свідчить практика, підрозділи МВС під час розслідування інших злочинів, а також у результаті здійснення оперативно-розшукових заходів теж виявляють факти контрабандної діяльності. Зібрані оперативні матеріали або порушені кримінальні справи передають в органи СБУ. Останні, отримавши вказані матеріали, знову відпрацьовують ті самі питання¹⁶. А буває, що в ході розслідування частину з них СБУ з різних причин передає знову для розслідування до органів МВС, податкової міліції та прокуратури, що у практичній діяльності приводить до тяганини у розслідуванні кримінальних справ й продовження термінів розслідування. А органи і служби МВС щодо боротьби з контрабандою не мають кінцевого результату

¹⁴ Павлов А. Деякі аспекти зростання контрабанди і заходи митних органів у боротьбі з нею // Право України. — 2000. — № 7. — С. 61.

¹⁵ Баранов С. О. Взаємодія правоохоронних органів на державному кордоні по попередженню порушень митних правил та контрабанди // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. — 2000. — № 2. — С. 76.

¹⁶ Шевчук В. М. Особливості виявлення митних злочинів: криміналістичний аспект // Митна справа. — 2006. — № 2 (44). — С. 29.

роботи, як наслідок, суб'єктивне небажання співробітників органів внутрішніх справ спрямовувати зусилля на якісне документування таких злочинів. Викладене свідчить про доцільність передбачити в ч. 1 ст. 112 КПК України положення про те, що попереднє слідство у справах про контрабанду має провадити слідчий СБУ або МВС залежно від того, у результаті чийх оперативних розробок порушено справу¹⁷. Про необхідність зміни підслідності дотримуються й інші науковці¹⁸.

Адже, хоча і є певні проблеми у взаємодії між митними і іншими правоохоронними органами, але своєчасна взаємодія дає позитивні результати. Як зазначає В. А. Тимошенко, в умовах дії чинного КК України у тактику діяльності відповідних підрозділів МВС та СБУ активно впроваджуються передбачені чинним законодавством ефективні наступальні методи протидії наркобізнесу. Зокрема у 2005 р. порівняно із 2002 р. удвічі зросла кількість контрольованих поставок. Більш помітною стала також координація зусиль правоохоронних органів України у цій роботі. Зокрема, СБУ у 2005 р., у порівнянні із 2002 р. провела у 2,4 рази більше спільних операцій з МВС; у 4,7 рази — з ДМС; у 4,6 рази — з ДПС. Одним із позитивних результатів цього стало зростання удвічі числа викритих міжнародних каналів надходження в Україну наркосасобів та у 2,5 рази — виявлених фактів контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів¹⁹.

Отже, вирішення проблем взаємодії митних з правоохоронними органами та судами визначеними шляхами дозволить активізувати їх спільну профілактичну діяльність та підвищить ефективність боротьби з контрабандою на митному кордоні.

Протидія злочинності в усі часи була однією з основних функцій держави. Власне кажучи, наявність цієї функції та необхідність її ефективного здійснення і стала одним з факторів формування державності. Особливо важливою ця функція стає в ті періоди, коли в державі на фоні тих або інших суспільних, політичних чи економічних процесів значно підвищується кількість вчинюваних злочинів. Перед нашою державою стоїть важливе завдання ефективного здійснення функції протидії злочинності і тим самим забезпечення і утвердження непорушності прав своїх громадян, соціального миру і спокою, та й зрештою, власної безпеки і незалежності.

Протидія злочинності ведеться на трьох етапах. Перший етап протидії злочинності — це її превенція. Значення цього етапу полягає у тому, щоб не дати злочину вчинитися, утримати особу від вчинення злочину. Другий етап — це припинення злочину. Його змістом є припинення злочинної поведінки, що вже почата суб'єктом, але ще ним не завершена. Нарешті, третій етап — це вирішення питання про відповідальність особи за вчинення нею злочину. У цьому разі злочин особою вже вчинено, а тому метою цього етапу є не його застереження чи недопущення, а попередження нових злочинів як цією особою, так і іншими людьми.

Протидія злочинам у сфері обігу наркотиків належить до числа завдань першорядної важливості для всього людства. При цьому, як показує досвід, не можна вдаватися винятково до заборонювальних заходів. Тому, вказує В. Ущиповський, щоб протидія злочинності була більш ефективною, у законодавстві слід поєднати гуманізм із заходами щодо посилення боротьби зі злочинністю²⁰.

В Україні, як і в багатьох інших державах, серед правових заходів протидії незаконному обігу наркотичних засобів чільне місце відводиться кримінально-правовим заходам. КК криміналізовано практично всі дії, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів і встановлено досить суворі покарання за їх вчинення. Кримінально правові засоби протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів є складовими всієї системи засобів протидії загальної злочинності. Однак, як відомо, серед правових засобів протидії злочинності кримінально-правові засоби

¹⁷ Там само. — С. 29.

¹⁸ Баранов С. О. Вказ. праця. — С. 78; Дульський О. О. Боротьба з контрабандою: роль і місце спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю МВС України // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. "Боротьба з контрабандою: проблеми та шляхи їх вирішення". Аналітичні розробки, пропозиції наукових і практичних працівників / Кер. авт. кол.: А. І. Комарова, О. О. Крикун. — К., 1998. — Том 10. — С. 98.

¹⁹ Тимошенко В. Кримінологічна характеристика наркобізнесу — її сутність та призначення // Право України. — 2006. — № 7. — С. 91.

²⁰ Ущиповський В. Боротьба з організованою злочинністю: напрями, проблеми та потреби нормативного визначення // Право України. — 2003. — № 10. — С. 119.

відіграють субсидіарну, допоміжну роль. Ми погоджуємось з професором Є. Л. Стрельцовим у тому, що кримінальна відповідальність завжди повинна розглядатись як *“ultima ratio”* (останній засіб) серед інших форм правової відповідальності, як найбільш суворий і крайній захід реагування на правопорушення²¹. Разом з тим КК передбачає й можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності. Саме існування у вітчизняному кримінальному законодавстві цитованих приписів вже дає підставу для висновку, що держава має на меті протидіяти незаконному обігу наркотичних засобів не лише шляхом репресивного впливу на осіб, які його вчиняють, а й шляхом їх кримінально-правового заохочення. Йдеться про заохочувальні норми, що містяться як у Загальній, так і Особливій частині КК. Їх призначення, зазначає А. А. Музика, — стимулювати суспільно-корисну поведінку з метою припинення розпочатої злочинної дії, зменшення шкідливих наслідків злочину, усунення заподіяної ним шкоди²².

Як зазначає О. В. Наден, звільнення від кримінальної відповідальності є другим, поруч із покладенням кримінальної відповідальності, кримінально-правовим засобом протидії злочинності, у тому числі злочинності у сфері обігу наркотичних засобів. Багаторічна практика застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності, відмічає автор, підтвердила його важливу роль і соціальну цінність. Індивідуальний підхід до застосування відповідних норм про звільнення від кримінальної відповідальності і покарання не лише не перешкоджає охороні правопорядку від злочинних посягань, а навпаки, сприяє досягненню одного з основних завдань протидії злочинності — попередження вчинення нових злочинів²³.

Отже, враховуючи викладене, вважаємо, перш ніж притягнути особу до кримінальної відповідальності, мають бути використані всі інші методи впливу. Тому, на нашу думку, було б доцільним розширити коло заохочувальних норм Розділу XIII “Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров’я населення”, а саме доповнити ст. 305 ч. 4 такого змісту:

“Особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги або прекурсори і вказала джерело придбання або сприяла розкриттю злочинів, пов’язаних з їх незаконним обігом, крім організатора або керівника групи, звільняється від кримінальної відповідальності за контрабанду наркотичних засобів (ст. 305 КК), виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання (ст. ст. 307, 309, 311 КК), викрадення, привласнення, вимагання чи заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем (ст. ст. 308, 312 КК), а також незаконний посів або вирощування, якщо предметом здачі були незаконно вирощувані снотворний мак або конопля (ст. 310 КК)”.

Стаття рекомендована до друку відділом проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України (протокол № 14 від 22 листопада 2007 року)

²¹ Стрельцов Е. Л. Проблемы уголовной ответственности за преступления в сфере предпринимательства: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. — Х., 1992. — С. 24.

²² Музика А. А. Вказ. праця. — С. 226.

²³ Наден О. В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. — Х.: Право, 2003. — С. 19.